

О П И С Н А В Ч А Л Ь Н О Ї Д И С Ц И П Л І Н И

Назва дисципліни: Історія стародавніх цивілізацій
Семестр: I

Лектор: к.і.н., асистент Гуменний В. Л.

Групи: Іст-11, Іст-12, Іст-13, Іст-11з, Ісо-11, Ісо-12

Спеціальність (спеціалізація): 014 Середня освіта (історія) та 032 Історія та археологія

загальна кількість годин - 120 (кредитів ЄКТС - 4);
аудиторні години - (лекції - 32, практичні, семінарські - 32,
лабораторні - 0)

Анотація навчальної дисципліни: Вивчення курсу історії стародавніх цивілізацій являє собою складову частину універсального курсу всесвітньої історії. Її завдання – представлення студентам варіантів розвитку перших цивілізацій. Подається розгорнута характеристика стародавніх цивілізацій Стародавнього Сходу. Дисципліна генетично пов'язана з паралельними курсами культурної антропології та основ археології та наступним за нею курсом історії античних цивілізацій та історії середніх віків.

У результаті засвоєння курсу студент отримає цілісну систему фактологічних знань з історії стародавніх цивілізацій, навички самостійного історичного мислення і аналізу й порівняння історичних джерел, необхідних для проведення наукового пошуку та здійснення історичних реконструкцій.

Мета дисципліни: Розглянути події історії стародавніх цивілізацій класичного Сходу на основі сучасних досягнень сходознавства. Розвинути у студентів розуміння спеціальної термінології, визначень, періодизації, роботи з джерелами та наукової літератури. У результаті засвоєння курсу студент повинен отримати основні *теоретичні знання*, необхідні для практичної роботи з історичними джерелами:

- історія формування науки про історію стародавніх цивілізацій;
- основи історичної періодизації цивілізацій Стародавнього Сходу;
- історична термінологія;
- значення історичних джерел у вивченні історичних процесів.

Знати основні зміни, що відбулися в способі життя й світобаченні населення Сходу, чинники, що зумовили початок формування світової цивілізації, характерні риси східного суспільства, причини та суть найбільш значних міжнародних конфліктів, періоди діяльності головних історичних особистостей епохи.

Зміст понять та категорій: Привласнююче господарство, відтворююче господарство, людська раса, поділ праці, общинний дарообмін, шлюб і сім'я, праобщина, родова община, ініціація, рід, фратрія, плем'я, сусідська община, військова демократія, номовий поділ, династії фараонів, династії царів, фінікійська колонізація, суфети, Рада 30, Рада старійшин, Рада 104, тиранія, хеттський панкус, дуалізм царської влади, карбування монети, "будівельні" написи, класична архітектура, спадковість царської влади, військова організація держави, двірцеві змови та перевороти, золотий дарик, ранньодержавне утворення середньоазійського типу, ведизм, брахманізм, буддизм, джайнізм, індуїзм, староіндійська класика, варни і касты, староіндійські ступи, конфуціанство, легізм, моїзм, імперія, золотий вік держави, "жовті пов'язки", "червоноброві", старояпонські держави, цивілізація.

Історичні явища, суспільні закономірності і процеси: Періодизація, джерела та істріографічний аналіз регіону, етногенез, форми старосхідної деспотії, особливості общинної організації, політичні і релігійні реформи, кодифікація права, вплив військової організації, урбанізаційний процес, релігійні культури та міфологічні уявлення, формування регіональних варіантів культур, поєднання полісної і стародавньосхідної організації суспільства, варново-кастова система, політична децентралізація староіндійського типу, анархія, система соціальних рангів, старокитайська істріографічна традиція.

Вміти орієнтуватися в періодах стародавніх цивілізацій та знайти розташування їхніх вогнищ, характеризувати їх основні етапи. У результаті опанування курсу студент *повинен вміти* застосовувати на практиці набуті теоретичні знання:

а) загальна компетентність:

- класифікувати та аналізувати історичні джерела;
- орієнтуватися в періодизації та в культурно-історичному розвитку давнього населення стародавніх цивілізацій;
- працювати з спеціалізованою науковою літературою;
- узагальнювати отриману в процесі вивчення інформацію при розробці наукової тематики;
- виявляти, систематизувати, аналізувати та узагальнювати історичну інформацію в процесі педагогічної та культурно-освітньої діяльності.

б) компетентність, що відповідає предмету:

- розкривати тенденції в розвитку науки про первісність та істріографії історії кожного регіону, дати характеристику джерельної бази, хронології та існуючих систем періодизації;
- працювати з історичними картами;

- з'ясувати географічні та хронологічні межі тої чи іншої цивілізації Сходу;
- на підставі аналізу джерел глибоко аналізувати кожний період в розвитку давньосхідних цивілізацій;
- виділяти в історії згаданих цивілізацій корінні проблеми: виникнення і особливості формування інституту держави, вплив природних умов на економіку та культуру, періоди розквіту і занепаду, спроби політичних і релігійних реформ, утворення "світових" держав (єгипетської в період Нового царства, асирійської в Новоасирійський період та ін.), розвиток та піднесення культури та мистецтва, процес кодифікації права (на прикладі Староавилонського царства) чи відсутності писемної правової традиції (на прикладі Єгипту);
- інтерпретувати свідчення писемних джерел;
- згідно існуючих в сучасній історіографії методології та дослідницьких технік, інтерпретувати корінні проблеми розвитку стародавніх цивілізацій.

Результати навчання:

знати:

- фактологічний матеріал курсу;
- основну історіографію з проблем історії стародавніх держав Сходу;
- наукові принципи здійснення історичних реконструкцій.

вміти:

- аналізувати історичні джерела різноманітного характеру;
- критично осмислювати процеси та події, вирізняти їх суть;
- логічно висловлювати і обґрунтовувати свої думки;
- здійснювати історичні реконструкції;
- провадити самостійний науковий пошук.

Форма звітності: екзамен

Мова вивчення: українська